

Géza és I. Szent István államszervező tevékenysége

Bevezető gondolatok

- Géza fejedelem (972-997) célja egy szervezett állam létrehozása, a belső politikai helyzet megszilárdítása és a keresztény vallás államvallássá tétele.
- Kerülte a külső háborúkat, helyette gyerekeit a környező államok uralkodócsaládjába házassítja be.
 - István felesége a bajor Gizella (996),
 - három leánya pedig a velencei dózse, a lengyel herceg, ill. Aba Sámuel felesége.
- Géza szakított a szeniorátus elvű örökítéssel, bevezette a feudális jogrendszerre jellemző primogenitúrát (az egyenes ági örökösödést), ez alapján lett István 997-től fejedelem.
- Hatalmának megtartása érdekében István, német lovagjaira támaszkodva leszámolt Koppánnal, majd sikeres harcot folytatott az uralmát el nem ismerő törzsfőkkel (Gyula, Ajtony).

A tétel kifejtése

1. A koronázás és törvénykezés

- A hagyomány szerint István koronát kér II. Szilveszter pápától, és 1000. december 25-én vagy 1001. január 1-jén Esztergomban királlyá koronázták, ezzel megszületett a keresztény magyar királyság.
- Az önálló királyság elismertetésének feltétele a koronázáson kívül az önálló törvények megalkotása, a közigazgatás és egyháztartományok kiépítése és a pénzverés volt.
- A királyi hatalom támasza
 - a döntéshozatalban is részt vevő királyi tanács,
 - a királyi vármegyerendszer,
 - az egyházszervezet,
 - anyagi bázisa a királyi földbirtoktulajdon
- István a törvényeit két törvénykönyvben foglalta össze. A magántulajdon védelméről, az egyházszervezésről és a bűnösök büntetéséről fogalmazza meg részben frank mintára, részben önálló jogalkotásként a királyi tanáccsal egyetértésben törvényeit.
- A törvények célja egyrészt a bűnök megtorlása volt, de érvényesül bennük az egyezkedés elve is. A büntetés annál magasabb, minél magasabb rangú emberről van szó (a főemberek példát kell mutassanak). Másrészt a büntetési tétel meghatározásával a központi, egységesedő büntetőtörvénykezés jelenik meg.

2. Közigazgatás

- A legyőzött törzsfők birtokai a királyra szállnak, ezáltal az ország több mint kétharmada került közvetlenül az ellenőrzése alá. Ezekből adományozhatott.
- A közigazgatást és az udvarszervezetet frank mintára szervezték meg.
 - A közigazgatás alapja a vármegye,
 - élén egy-egy (megyés)ispán állt, aki a királyi hatalom helyi képviselője
 - adószedés, a bíraskodás és a katonai szolgálattal tartozók irányítása.
 - A megyékben kő- vagy földsáncsal körülvett vár(ak) épültek, ahol várjobbágyok látták el a védelmi feladatokat és igazgatták a termelő munkát végző várnépet. Várnépek adókkal tartoztak.

3. Egyházszervezés

- István apostoli királyként a keresztény egyházszervezet kialakítója.
 - 10 egyházmegye (2 érsekség + 8 püspökség)
 - az egyházszervezet élén az esztergomi érsek állt, ő koronázta a magyar királyt.
 - Az esztergomi érsekség létrejöttével a magyar egyház elkerülte a függést a Német-római Császárságtól.
- Az egyház jelentős adományokat kapott, valamint a király törvényei útján gondoskodott a tized bevezetéséről, templomok építéséről és fenntartásáról.
- A kereszténységhez kapcsolódó hitelvek és viselkedési szabályok (böjt, mise megzavarása, vasárnapi munka) is törvényi előírásokban jelentek meg, ami mutatja azt, hogy mekkora problémát jelentett még a pogányság jelenléte, másrészt, hogy István mennyire fontosnak tartotta a pogányság megszüntetését, a hittérítést.

4. Külpolitika

- Az államalapítás idején a német-római császárokkal jó, családi kapcsolatokat tart fenn. 1030-ban II. Konrád, a német-római császár támad ellene, de a támadást visszaveri, majd 1031-ben békét köt vele.
- István célja a külföldi támadások visszaverése. Ennek érdekében szövetséget kötött a bizánci császárral, fiának, Imrének is bizánci menyasszonyt kért.
- István 1018-ban megnyitott a nyugatról Magyarországon keresztül Jeruzsálembe vezető zarándokutat, amivel be akarta bizonyítani, hogy egy olyan erős keresztény állam jött létre, amely tudja garantálni a zarándokok biztonságát.

A tétel összegző lezárása

- István legnagyobb problémája az utódlás biztosítása volt. Gyermekai közül csak Imre élte meg a felnőttkort, neki készült az Intelmek.
- 1031-ben Imre vadászat közben meghalt, ezért István az unokaöccsét, a velencei származású Orseolo Pétert nevezte ki utódjává. Vazult, apai unokatestvérét uralkodásképtelenné tetette, így amikor 1038-ban István meghalt, Orseolo Péter lett a király.
- Istvánt László uralkodása idején 1083-ban szentté avatták. A XI. század végén bizonyosodott be, hogy a magyar keresztény királyság megteremtése, az államszervezés sikerült.

További érdekes oldalak vagy ötletek

- A magyar államalapítás